

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum auaritia sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. CXVIII.

Ambri. lib. i. & † Ambro. dicit in 1. de Officiis, quod iustitia censuram tenet, liberalitas bonitatem. ergo liberalitas est maxima virtutum.

¶ 3 Prat. Homines honorantur, & amantur propter virutem: sed † Boetius dicit in lib. de consolat. Lar-

itas maximè charos facit. & * Philo. dicit in 4. Eth. & inter iuritosos maximè liberales amantur. ergo liberalitas est maxima virtutum.

SED CONTRA est, quod † Ambro. dicit in libr. de Officiis, quod iustitia excellentior videtur liberalitate: sed liberalitas gratior. * Philo. etiam dicit in 1. Rethor. quod fortis, & iusti maximè honorantur, & post eos liberales.

RESPONDEO. Dicendum, & quælibet virtus tendit in aliquod bonum. Vnde quanto aliqua iuritus in maius bonum tendit, tanto melior est. Liberalitas autem tendit in aliquod bonum dupliciter. Vno modo, primo & per se: alio modo, ex consequenti. Primo quidem & per se tendit ad ordinandum propriam affectionem circa possessionem pecuniarum, & viuum. Et sic secundum hoc præferunt liberalitatem & temperantiam, quæ moderatur & concupiscentias, & delectationes pertinentes ad proprium corpus: & fortitudine, & iustitia, quæ ordinant quodammodo in bonum commune, una quidem tempore pacis, alia uero tempore belli. Et omnibus præferuntur virtutes, quæ ordinant in bonum diuinum: nam bonum diuinum præminet cuiilibet bono humano. Et in bonis humanis bonum publicum præminet bono priuato, in quibus bonum corporis præminet bono exteriorum rerum. Alio modo, ordinatur liberalitas ad aliquod bonum ex consequenti: & secundum hoc liberalitas ordinatur in omnia bona prædicta. Ex hoc enim, quod homo non est amatius pecunia, sequitur quod de facilitate ea, & ad scipsum, & ad utilitatem aliorum, & ad honorem Dei: & secundum hoc habet quandam excellētiā ex hoc, quod utilis est ad multa. Quia tamen unumquodque magis iudicatur secundum id, quod primo, & per se competit ei, quam secundum id quod consequenter se habet: ideo dicendum est liberalitatem non esse maximam iuritutum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod datio diuina prouenit ex eo, quod amat homines quibus dat, nō autem ex eo, quod afficiatur ad ea quæ dat: & ideo magis videtur pertinere ad charitatem, quæ est maxima iuritutum, quam ad liberalitatem.

AD SECUNDUM dicendum, quod quælibet virtus participiat rationē boni, quantum ad emissionem propriū actus. Actus autem quarundam aliarum iuritutum meliores sunt, quam pecunia, quam emitit liberalis.

AD TERTIUM dicendum, quod liberales maximè amantur, non quidem amicitia honesti, quasi sint meliores, sed amicitia utilis, quia sunt utiliores in exterioribus bonis, quæ communiter homines maximè cupiunt: & etiam propter eandem causam clari redduntur.

¶ Super Questionis
118. Articulum pri-
mum.

In ar. 1. q. 118. di-
bium occurrit cur-
ca illud, Mensura di-
uinarum est, prout sunt necessaria ad ui-
tam hominis secun-
dum suam condicio-

QVAESTIO CXVII.
De uitis liberalitati oppositis, in octo articulos divisa.

EINDE considerandum est, de uitis liberalitati oppositis.

Et primo, de auaritia.

Secundò, de prodigalitate.

ARTIC. I.

CIRCA primum queritur odo-

¶ Primò, Vtrū auaritia sit peccatum?

¶ Secundò, Vtrū sit speciale peccatum?

¶ Tertiò, Cui virtuti opponatur?

¶ Quartò, Vtrū sit peccatum mortale.

¶ Quintò, Vtrū sit gravissimum peccatorum.

¶ Sextò, Vtrū sit carnale, vel spirituale peccatum.

¶ Septimo, Vtrū sit uitium capitalis,

¶ Octauo, de filiabus eius.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum auaritia sit peccatum.

AD PRIMUM sic procedimus.

Videtur, & auaritia non sit peccatum. Dicitur enim auaritia quasi aeris auditas, quia scilicet in appetitu pecunia conficit, per quam omnia exteriora bona intelligi possunt: sed appetere exteriora bona non est peccatum. H

Turaliter enim homo ea appetit, tum quæ subiecta sunt homini naturaliter, tum quia per ea uita hominis conseruat, unde & subiecta hominis dicuntur. ergo auaritia non est peccatum.

¶ Prat. Omne peccatum, aut in Deum, aut in proximum, aut in seipsum, ut supra * habuit est: sed auaritia non est proprium peccatum cōtra Deum, nō enim operatur neque religione, neque iuritibus Theologicis, quibus non ordinatur in Deum. neq;

I est peccatum in seipsum: hoc non proprie pertinet ad gulam. & luxuriam, de qua Apol. dicit 1. ad Corint. 6. Qui fornicatur, in corpore suum peccat. Similiter etiam non uiderur esse peccati in proximum, quia per hoc & hominem suum, nulli facit in iuriam, ergo auaritia non est peccatum.

¶ Prat. Ea quæ naturaliter adueniunt, nō sunt peccata: sed autem naturaliter consequitur securitatem, & quilibet defecit, ut * Philo. dicit in 4. Ethico. ergo auaritia non est peccatum.

SED CONTRA est, quod dicitur ad Hebr. ult. Sint mores sine auaritia, contenti præfentibus.

RESPON. Dicendum, quælibet bonum conficit in debita mensura, necesse est, quæbita exessum, uel diminutionem in mensuram malum prouocat. In omnibus autem quæ sunt propter se, bonum conficit in qualitate, & non in quantitate, ita quæ sunt ad hanc mensuram.

pro quoque propter quem diuitias sunt secundum rationem re-
cipiunt, ita propria viuissimque vita secundum suam condi-
tionem, ita quod in vita propria intelligatur eriam eorum vi-
tae, quoniam nisi curam incumbit. Et appellatione vita in-
solite non solum cibum, & pomum, sed quæcumque oportet
comoda, &
necessaria est commensurari fini, si-
cuit medicina sanitati, ut patet per
*Philosoph. in 1. Polit. Bona autem
exterioria habent rationem viliū
ad finem, sicut dictum est. Vnde
necessaria est, q̄ bonum hominis cir-
ca ea consistat in quadam mensura,
dum s. homo secundum aliquā
mensuram querit habere exteriorio-
res diuitias, prout sunt necessariae
ad vitam eius secundum suam cō-
ditionem: & ideo in excessu hu-
moris mensuræ constitutus peccatum,
dum scilicet aliquis supra debitū
modum vult eas acquirere, vel re-
tinere: quod pertinet ad rationē
auraritiae, qua disiunctus esse im-
moderatus amor habendi. Vnde
patet quod auraritia est peccatum.

A d P R I M U M ergo dicendum, q̄ appetitus rerū exteriorum est
homini naturalis, ut eorum quae
sunt propter finem: & ideo intan-
tum virtus caret, in quantum conti-
netur sub regula sumpta ex ratione
finis. Auraritia autem hanc regu-
lam excedit, & ideo est pecca-
tum.

A d II. dicendum, q̄ auraritia po-
test importare immoderatiam
circum res exteriores dupliciter.
Uno modo immediate, quantū
ad acceptancem, vel conservatio-
nem ipsarum, ut scilicet homo
plus debito eas acquirat, vel conser-
verat. Et secundum hoc est di-
recte peccatum in proximum:
quia in exterioribus diuitiis non
potest unus homo superabundare,
nisi alteri deficiat, quia bona
temporalia non possunt simul
possideri a multis. Alio modo,
potest importare immoderatia
circum interiores affectiones, quas
quis ad diuitias habet, pura, quod
immoderata aliquis diuitias a-
met, aut desiderat, aut delectatur
in eis. Et sic auraritia est peccatum
hominis in seipsum: quia per hoc
deordinatur eius affectus, licet
non deordinetur corpus, sicut
reputatur organica, ut dicitur in 1. Ethic. idcirco absque immoderata pecunia amo-
re potest scipium, & tunc reducere de operum servilium mecha-
nicorum, necnon negotiationum necessitate, & moderata diui-
tias acquirere, quatenus felicitas praesentis, que secundum ur-
tus supremus exercitacionem est, particeps esse possit secun-
dum suum modulum. Singulares autem personas multas ab in-
trafisco donatas conficiimus quadam sapientia, aut a natura in-
dicta, aut exercitatione comparata, seu aucta, ita quod inter ho-
mines velut aliorum dominii nati, vel facti sint, quoniam domini
non sunt. Et quia his naturali aequitate debet regimen aliorum,
idcirco illic appetere dominum, si ad hoc cumulant pecunias, ut
dominum temporale emant, ut cuiusque decer sapientiam, a
ratione recte trahant non recedant. Et simile est iudicium de-

A l i j s virtutibus, quibus homo idoneus redditur ad mutandum
statum, puta cum quis ad fortitudinis actus præclaros experien-
tia teste, in bello conficitur præparatus, ut propterē dignus sit
præfēcē alijs. In omnibus enim huiusmodi mensuratur appeti-
tus pecuniae ex vita hominis secundum suam conditionem, ut

patet. At si quis suf-
ficienter diues pro
naturali felicitate cō-
sequenda ex solo ap-
petitu ascendendi,

& gloria, cumulant
pecunias præfētū ſuę
cōditioni ſuperflua,

procudulio immo-
derato ferunt amore,

sicut illi q̄ solo amo-
re luci negotiantur.

Veriusque namq; ap-
petitus sine fine eit,

quoniam tam ascen-
dere, quam luxari,

absoluta ſumpia, ter-
mino carent. Et sicut

non sic contingit ap-
petitibus lucru pp
opportunam vitam

ſua familie, aut
necessitatem patriæ,

quia mensuratur eo-
rum appetitus ex bo-
no economico, aut
politico: ita non sic

accidit illis de quibus
prædictum est, quod

cumulant pecuniam

ut habeant ſuperio-

rem statum confor-
mum virtuti.

Men-
tula-
runt quippe horum

appetitus ascen-
di penes qualitatam

ſue virtutis. Et pro-

ppterē illi postquam
ascendunt ad gra-
duum ſue virtuti con-
fonnum, puta, comita-
tū, quiescent, & non
cumulant iterum, ve
rū ascendunt ad re-

gnū, vt pote excep-
tione virtutem ſuam.

Qui vero ſula libidi-
ne ascendendi, & glo-
riæ cumulant, cum ali-
quid nači fuerit do-
minus, iterum cumulan-
t, ut aliora cōfē-
dan, & sic in infinitum.

Et per haec pax et
ſolitudo obiectorum.

Vtrum autem hi qui

illictè cumulant, p-

pter ſolam libidinem

ascendendi, peccent

mortaliter, in artic.

E ad secundum diffe-
retur.

¶ 2 Præt. Secundum Isidor. in lib.
Etymol. aurarus dicitur, quasi audi-
sus aeris, id est, pecunia, vnde & in
greco auraritia philargyria nomi-
natur, id est amor argenti: sed sub
argento, per quod pecunia signifi-
catur, significatur omnia bona
exterioria, quorum pretium po-
tent numismate mēſurari, ut supra
habitu est. ergo auraritia cōſtituit
in appetitu cuiuslibet exterioris
rei, ergo vñ effe generale peccatum.

¶ 3 Præt. Super illud ad Roma. 7.

Nā cōcupiſcentiam nefiebā &c.

I N articulo secundo, hoc ſolum notandum occurrit, q̄ nomine
pecuniae vt eft materia auraritiae, non intelligitur que quid eft
pecunia comparabile, ſed ſolummodo quicquid habeat rationem
boni vñli. Ita q̄ cum pecunia ex tua ratione heat rationem
boni utilis, ut principale ſu generē, iboni utilis, ponitur obiectū
auraritiae, dicens ſecundum totum ſuum genus. Cū autem audis au-
ri obiectū, eft bonum utile tantum, memento, ut intellegas id,
quod per ſe eft de genere bonorum utilium, ut ſunt agri, ouilia, ar-
menta, & huiusmodi: quoniam per accidens etiam honor, & uolu-
itas poſſunt ſpectare ad utilia, ex intentione aliquid appetentis
haec, non propter ſe, ſed propter lucrum. Obiecta namq; & mate-
ria uitium, & uitiorum penes ea quæ per ſe inſunt, diſtinguantur,
& non penes ea quæ ſunt per accidentis.

Super